

cyrdan, 'conversi sunt' Ps. 77, 57. inf. cyrran 1913. Das Wort begegnet auch im Cod. Exon.
 cyst (f.) delectus, electio, excellentia, largitas Gr. 1, 257. 2, 22; 200, besonders 602. I, 343; 375. sg. nom. (vedera) cyst 3868. acc. ~ 1903. (on landa) cyst 1789. Der dat. pl. wird adverbial gebraucht: 'egregie' Gr. 3, 137. (gum) cystum (göd) 1762, wo gum von cystum zu trennen ist. (gum) ~ (til) 1804. S. cist.
 cystleás, miser, reprobus Gr. 2, 566. (se) cystleása (cvealmes vyrhta) 1001.
 cýðan, nunciare, annunciare; testari, manifestare Gr. 1, 905. 2, 240. præs. pl. 2. cýðað 2509. pl. 3. cýðað 966. prat. sg. 3. cýðde 2859. pl. 3. cýðdon 1668. inf. cýðan 1585. II, 300. part. præs. 'cýþende, indicans' M. gl. 374. 'cýþendes, narrantis' M. gl. 420.
 cýððe (f.) patria, Heimat Gr. 2, 245. Erl. 114. 130. sg. dat. (on) cýððe 2794; in dem Cod. Exon. und den Ps. öfter.

D.

Dād (f.) facinus, actio Gr. 1, 642. 2, 236. 3, 522. I, 360; 375. sg. nom. ~ 591. II, 578. dat. ~ e 961. 2633; 2644. acc. dād 295. 683. ~ (J vord) 308; 504. pl. gen. dāda (spéd) II, 624. ~ (gedvild) 919. dat. dādum 599. 1502. ~ (fāh) 3470. ~ (from) 2300. ~ (seyldig) 1262. (móde J) ~ 1952. ~ (J vordum) 2243; 2344. (vordum óððe) ~ 2806. ~ (J veorcum) II, 554.
 dādfruma (m.) qui facinus patravit, perpetrans Gr. 2, 452; 493. sg. nom. dādfruma A. 1455. pl. nom. dādfruman 967.
 dādhvæt, acer, fortis, strenuus Gr. 2, 551; 564. pl. nom. dādhvæte El. 293. Ex. 24, 15. (dēman) dādhvæte Ex. 242, 26. þá dādhvatan 3871. Ex. 190, 3.
 dādleán (n.) præmium virtutis Gr. 2, 452; 504. sg. acc. ~ (gyfan) 3192.
 dād-róf, rebus gestis clarus, famosus Gr. 2, 550; 551; 573. sg. nom. dād-róf 2167. ~ (hæle) 2583.
 dādveorc (n.) facinus Gr. 2, 452. sg. dat. (for) þām dādveorce 3504.
 dæg (m.) dies Gr. 1, 260 (Nota); 264; 638. 2, 489; 490. 3, 351. sg. nom. dæg 130. 133. 143. gen. dages (per diem Gr. 3, 131). ~ (J nihtes) 2343. II, 500. Ex. 138, 27. Ps. 54, 8. u. sonst. Gr. 3, 133. dat. (tō ful monegum) dæge 725. (on lāst) ~ 2443. 'tō dæge þissum', hodie 1027. 3192. Gr. 3, 148. acc. dæg 682. 850. ~ (villan) 2770. pl. gen. daga. (feóvertig) ~ 1346; 1377. (þrage) ~ 1416. (ymb vorn) ~ 1433. Zu dem schwachen pl. gen. 'dagana' El. 193. und den in den Erläut. 147. von Grimm aufgeführten Beispielen, füge noch hinzu Ps. 118, 84: 'ealra dagena'. Ex. 29, 24: 'ymb feóvertig dagena rímes'. Ex. 97, 8: 'his dagena rím'. Ex. 159, 5: 'on his dagena tíð'. dat. dagum. on ~ 2358; 2658. tempore; in posterum. ~ (J nihtum) die noctuque 3026. acc. dagas 307.
 dægleohta (m.) is, qui lumen diei est (vgl. Bosw. Dict. im Anhange); ein eigenthümlicher Ausdruck, der nur II, 167. vorkommt; passender

- wäre, getrennt zu lesen: 'eálá dæg leóhta', o dies luminum, d. i. clarus, luminum; oder mit dem Nachfolgenden verbunden: 'eálá dæg leóhta, eálá dreám godes!', in welchem Falle 'dreám' auch auf 'dæg leóhta' (pl. gen. von dæg leóht (n.) lux diurna) zu beziehen wäre.
- dægrêd (n.) aurora, diluculum Gr. 2, 253 (Nota); 421; 515. D. M. (I) 431. A. und El. XXX. XXXI. dat. (ær) dægrêde II, 467. acc. (on) dægrêd II, 405. und Ex. 204, 15.
- dægrím (m.) numerus dierum v. annorum; ætas, dies vitæ. Gr. 2, 429; 451. sg. gen. dægrímes (vorn) 972; 1326. und 2591. dat. dægríme (fród) 2167. S. fród und vorn.
- dægsceald (m.) nubes; umbraculum. sg. gen. ~ es (hleó) 3008; eigentlich Tagschild (sceald, sceld für scyld). Lye schlägt l. c. die Aenderung 'dægsceades' vor; ohne Grund.
- dægtíd (f.) tempus diurnum; tempus. sg. dat. (on þære) dægtíde 1653. pl. dat. dægtíðum Ex. 484, 23.
- dægveorc (n.) pensum, opus diurnum Gr. 2, 429; 451; 535. sg. gen. (þæs) ~ es (deóp leán) 3244. und 3435. dat. (æt þám) ~ e El. 146. (von dem *πένος ἀνθρώπων*, der Kriegesarbeit, gesagt). acc. dægveorc 3080. 3447; ungewiss, was in der letzten Stelle gemeint ist; möglicherweise der Decalog.
- dægvóma (m.) eigentl. fragor diei; aurora, prima lux. Gr. A. und El. XXX. D. M. 131. (dægrêdvóma A. 125. Ex. 179, 24: 'the rush of dawn' Thorpe). sg. nom. 'dægvóma becvom ofer gærsecges gin, morgen mære torht', aurora ingruit super oceani hiatum, prima lux clara et splendens 3273. dat. 'dægvóman bitveón', between the rush of day. Thorpe.
- dæl (m.) pl. dælas, pars, portio, aliquid Gr. 1, 638. I, 359; 360; 361. 3, 74; 75. sg. nom. (unlytel) ~ 1608 und 2544. dat. (búton) dæle 2144. acc. dæl 1494. ~ (ænigne) 1448. pl. acc. (eorðan) dælas II, 16.
- dælan, dividere, partiri, distribuere; distribui, separari Gr. 1, 905. I, 359. Erl. 121. 171. præs. sg. 3. dæleð (yrfe) 2782. ~ (help ǰ hælo hæleða bearnum) II, 583. pl. 3. (vuldorfæstne vlitte vide) ~ 2185. (rīce) ~ 3467. præt. sg. 3. (holmas) dælde 146. ~ (magum æðselinga gestreón) 1065. (fæder flettgesteald freóndum) ~ 1605. inf. dælan (vuldorfæstan vīc) 26. (fleáme) ~ (somvist) 2273. (frætva) ~ 2823. ~ (ealde madmas) 3513. (goldhord) ~ 3520. (gastes lufan við gode) ~ 3539.
- dal (m.) pars, divisio, vallis. Bv. gl. s. v. pl. dat. 'is þes middangeard dalum gedæled', est hæc tellus in partes divisa Ex. 105, 18. acc. (on þa deópan) dalas, in abyssum 305.
- dalū, o (f.) = dal, pars, vallis, abyssus. sg. nom. (ne dene, ne) dalū, (ne dūnscafu) Ex. 199, 11. acc. (on þas deópan) dalo 419.
- deád, mortuus Gr. 1, 732. 2, 239; 262. 3, 522. I, 368. pl. nom. deáde 2127. II, 607. gen. deádra 2970. acc. deáde (fēðan) 3195. ~
- deáh; s. dūgan.

- deal, superbus, superbians; clarus Gr. I, 345; 346. Erl. S. 126. zu A. 1097. sg. nom. (fugel feðrum) deal Ex. 216, 10. (bærbeágum) deall 'with bearing-rings accoutred' Ex. 414, 18. Thorpe. acc. (fiðrum) dealne Ex. 332, 21. pl. nom. (dugeðum) dealle 1843. (æscum) ~ 'arm'd with spears' Ex. 404, 22. Thorpe.
- dearnenga, occulte, clam Gr. 2, 357. ~ (bedróg) 599. ~ (fordón) 625. dearninga (hogde) Ex. 177, 13.
- dearninga = dearnenga Gr. I, 336. ~ (besvican) 448.
- dearran, audere. R. Gr. §. 218. præs. sg. 1. dear 867. præt. sg. 3. dorste 1042. 2583.
- deáv (m.) ros Gr. I, 367. 3, 388. sg. nom. ~ 3890. 'dreóseð deáv ʒ rén' Ex. 38, 19. ~ (feoll on eorðan) Ex. 412, 11. (svá æðele) ~ (on Hermone) Ps. 132, 3.
- deávdrias, 3795. 'ros agri' nach Lye; besser ist die Vermuthung Thorpe's 'deávdripas', guttæ roris.
- deávig, roscidus. ~ (feþere) 3092. ~ (scaftum) 3273. S. das folg. Wort.
- deávigfeðera = úrigfeðera (A. 29; 111.) Erl. S. 140. 'madidus pennas, poëtisches Epitheton für den Adler und Raben' Gr. I. c. (sang se vanna fugel) ~ 1979.
- deáð (m.) mors Gr. I, 368. 2, 234; 262. D. M. 393. sg. nom. ~ 480. 2633. 3468., wo eigentlich 'arðeáð' zu lesen ist; s. das Wort. gen. ~ es (beám) 475; 489; 525; 642. ~ (beámes) 590. ~ (svefn) 717. ~ (brógan) 1033. ~ (scúvan) II, 456. ~ (bidan) 919. dat. (nales) deáðe (svealt middangeardes), non obiit mortem terræ i. e. terrestrem 1200. (geofon) ~ (hveóp), oceanus resonuit morte i. e. moribundis 3376. acc. deáð II, 463; 666.
- deáðbeám (m.) arbor mortifera Gr. 2, 451; 613. sg. gen. ~ es (ofet) 634.
- deáðdrepe (m.) ictus fatalis, letalis, Todesstreich. dat. deáðdrepe (drihte svæfon) 3424. drepe bedeutet 'ictus', von 'drepan' percutere, ferrere. 'syððan he, æfter deáðe, drepe þrövade, he suffered a blow' Kemble Beov. 3178.
- deáðstede (m.) locus pugnæ, die Walstatt. sg. dat. (on) ~ 3518.
- dëma (m.) iudex. sg. dat. (for) dëman II, 382. pl. nom. 'dëman, presbyteri' M. gl. 418. '~', satrapæ' M. gl. 429.
- dëman, iudicare; imperare, imperium agere Gr. 1, 905. 2, 41. I, 361. mit dem dat. der Person; vgl. Gr. 4, 692., wo 'dëman' eine Stelle finden konnte. præs. sg. 3. dëmeð (manegum) 3471. pl. 3. dëmað (drihta bearnum) 1712. præt. sg. 3. 'he dëmde, taxaverat' M. gl. 371. pl. 3. dëmdon 17. inf. dëman II, 110. (uton) ~ (ve) II, 301. In den Psalmen sehr häufig.
- deófol (m.) diabolus Gr. I, 370. D. M. (I) 551. R. Gr. §. 98. sg. gen. deóflles (boda) 487. (þurh) ~ (cræft) 489. (þurh þæs) ~ (searo) 628. ~ (gespon) 717. (on) ~ (cræft) 820. (curon) ~ (cræft) 3550. ~ (spellunge) II, 639. dat. deófle 305. 584. pl. gen. deófla II, 321. ~ (menego) II, 112; 728. dat. deóflum 4267. (forsceóp tó) deóflum 308. ~ 4282.

- deófoldæd (f.) facinus diabolicum, nefandum Gr. 2, 491. pl. dat. ~ um 3536.
- deófolgyld, deófulgild, deófolgiæld (n.) idola, simulacra; idolatria Gr. 2, 495. D. M. 72. (druron) ~, corruerunt idola 2976. (þá væron) deófugild (deorce hæðenra) Ps. 113, 12. deófolgyld (dysigra þeóða) Ps. 134, 15. dat. (viðsóç) deófulgildum El. 1041. 'þ ic leasingum, dumbum 7 deáfum deófolgiældum, gæstegeniðlum gaful onhâte' Ex. 251, 25. acc. deófulgild (tóðráf) A. 1688. (þurh) deófolgiæld Ex. 245, 29. Das Wort scheint ein plurale tantum zu sein. S. noch diófulgild A. 141.
- deófolvitga (m.) vates diabolicus, magus, veneficus. pl. nom. ~ n 3646.
- deóp, profundus Gr. 1, 732. Erl. 165. sg. nom. deóp 40. ~ (7 dim) 105. (liftena monnes elna) ~ 1393. ~ (leán), magnum præmium 3435. Gr. 2, 626. (hú hêh 7) ~ II, 708. (þæs) ~, tam profundus 829. acc. neutr. deóp (væter) 1326; 2869. ~ (ærende), solemnem nuncium 3447. masc. deópne (geþanc) 4052. pl. acc. (on þá) deóþan (dalas) 305. superl. sg. acc. masc. (þone) deóþestan (drencflóða) 3293.
- deóp (n.) profunditas. sg. acc. (garsecgas) ~, maris profunditatem 3210.
- deópe, adv. profunde, magnopere Gr. 3, 102. deópe (bête), magnopere rependam 2726.
- deór (n.) animal, fera, bestia Gr. 1, 244; 643. 2, 266; 3, 359. I, 370. D. Spr. I, 28. sg. gen. 'deóres, bestia' M. gl. 381. pl. nom. (vildu) deór 1511; 3907; 4094. (carleásan) ~ 3095. gen. deóra (cênöst) 3251. ~ (gesið) 4179. dat. deórum 4075.
- deór, deóre, gratus, carus, pretiosus Gr. 1, 735. I, 370. sg. nom. deór (scúr) 3890. se ~ a II, 545. deóre 261. 948. II, 82. dat. (in þæm) deóran (hám) II, 220. pl. nom. deóre 3115. acc. ~ 2738. S. dýr.
- deorce, tenebrosus, obscurus Gr. 1, 732. 2, 281. I, 348. sg. gen. 'deorces, nigra' M. gl. 416. acc. deorce 108. 133. deorcne (deáðes scúvan) II, 456. pl. nom. deorce II, 105.
- deoreðsceaft (m.) iaculum, hásta Gr. 2, 520; 521. pl. dat. (under) ~ um 1979. Vgl. dareð, daroð, deoreð, 'iaculum'. D. M. 397.
- deórmóð, carus, dilectus; illustris Gr. 2, 572. Erl. 113. sg. nom. ~ A. 626. Ex. 159, 11. (sum bið) ~ (deóflæs gevinnes), 'fond of' Ex. 298, 22. Thorpe. acc. ~ (drohtað) Ex. 203, 22. pl. nom. ~ e 3689. A. 1233. gen. deórmóðra (sið) 3026.
- derian, nocere, lædere Gr. I, 333. 4, 690. præf. sg. 3. derede 468. 3792. gerund. (me tó) derianne Ps. 26, 3.
- déð; s. dón.
- dihtig, valens Gr. I, 338. (ecgum) ~ 1988.
- dim, dimmes, obscurus; nefandus Gr. I, 335; 336; 348. 2, 59. sg. nom. ~ (7 deóp) 105. ~ (7 þýstre) 475. dat. (tó pissum) dimman (hám) II, 112. acc. dimne (deáðes scúvan) II, 456. (on þá) dimman (dæd) 683. (þone) ~ (hám) II, 339. pl. nom. dimme II, 105.
- din (f.) tintinnus; strepitus, fragor. pl. gen. dinna (mæst) II, 608. S. dyne.

- dogor (m.) semissis diei; dies; vita Gr. I, 364. 2, 44. Erl. 154. Cod. Ex. 503. sg. nom. (ponne) dogor (beóð on moldvege min forðscripen) Ex. 164, 14. pl. gen. dogora (rim) 1619; 2565. ~ (gehvám), quovis die 2243. dogra (gehvám) II, 583. ~ gehvám Ex. 27, 9. 121, 21. 290, 10. ~ (gehvylce) Ex. 105, 23. ~ (gehvilcne) II, 244. dat. (æfter) dogrum Ex. 455, 17.
- dôhte; s. dūgan.
- dôhter, dôhtor (anom. f.) dat. dêhter Gr. 1, 646. sg. nom. dôhter 2604. dôhtor (voc.) 885. dat. dêhter. (fæder við) ~ Ex. 251, 7; aber auch 'dôhtor'. 'fram minre dôhtor' II, 440. acc. dôhtor. (sunu J) ~ 921; 1224. pl. nom. dôhtor. 'tvá ~ mine' 2459. 'his dôhtor tvá' 2591. gen. dôhtora. (vorn suna J) ~ 1216; 1634. (heorðverod suna J) ~ 1600. (strýnde suna J) ~ 1134; 1148, in welchen zwei letzten Stellen allenfalls auch der acc. stehen könnte, welcher ebenso lautet; s. indessen 'strienan bearnes' 414. 'strýnan bearna' 1166; 1234. 'strýnde bearna' 1196; 1228. 'bearna strýndon 1597. u. s. w. unter 'strýnan' und 'gestrýnan'; dagegen heisst es 'bearn ástrienan' (s. das Wort), nicht 'bearna'. dat. dôhtrom. (sunum J) ~ 198; 1128; 1239; 1758.
- dol (m.) stultitia, error; adi. stolidus, hæreticus Gr. I, 338. sg. nom. dol Ex. 303, 18. 402, 19. 408, 25. dat. (in) dolum (dreáme) Ex. 130, 8. sg. nom. (tó)dole, nimis stolidi, stolidissimi 339. acc. (esnas binde) ~ Ex. 410, 16. 'ne læt þu dole æfre þin æbebod áhvær tóveorpan' Ps. 118, 126.
- dollice, stulte Gr. 3, 102. ~ 295. 'hi dollice þinre ægeban ánforlæton' Ps. 58, 10.
- dóm (m.) iudicium, decretum; maiestas, imperium, potestas; victoria. Gr. 1, 638. I, 364. 2, 41; 441. 3, 488. sg. nom. dóm 3646. 3973. gen. dômes 2565. dat. dôme 56. 1604. 2076. 2132. 3499. II, 539. acc. dóm 3661. 3681. 3708. 3995. pl. gen. dôma 3449. acc. dômas 1619. 2576. 2931. S. aldordóm.
- dómdæg (m.) dies iudicii, neuengl. 'doomsday' Gr. 2, 452; 489. sg. dat. (on) dómdæge II, 602. (æt) ~ Ex. 99, 3. ~ Ex. 100, 5.
- dómeádig, potestate instructus, potens, nobilis, beatus Gr. 2, 551; 574. sg. nom. ~ 1242. S. auch Ex. 101, 11. 145, 23. 159, 12. 259, 26. 503.
- dómfæst, qui firmi iudicii est, qui sibi constat; potens = dómeádig Gr. 2, 551; 559. sg. nom. ~ 1282. 1505. ~ (cyning) 1780; 2370; Ex. 192, 1. acc. dómfæstne (blæd) Ex. 469, 1. pl. gen. dómfæstra (dreám) Ex. 167, 6.
- dómian, exaltare, extollere, celebrare. pras. pl. 3. dómige 3890. 3916.
- dómleás, dignitatis, potentiae expers Gr. 2, 551. Bv. Gl. — pl. nom. dómleáse II, 233.
- dón, facere, agere; reddere. R. Gr. §. 212. pras. sg. 3. dèð 297. 823. pl. 3. dōð 990. 1201. dōn 2405. prat. sg. 3. dyde 705. 853. 1498. 1834. pl. 3. dydon 142. 1845. dædon (tó mete) 719. imperat. pl. 2. dōð 2317. inf. dōn 190. (hvyrft) ~ 1912. S. gedōn.

- draca** (m.) draco Gr. 2, 491. D. M. 652. sg. gen. ~ n Ps. 73, 13. 14. (in) ~ (fæðme) El. 765. acc. ~ n. 'þú ofer aspide miht eáðe gangan, Ƿ healde nú basiliscan tredan, Ƿ leon Ƿ dracan liste gebygean' Ps. 90, 13. ~ Ps. 103, 25. pl. nom. dracan II, 98. acc. ~ (Ƿ næddran) II, 339.
- dráf**; s. drifan.
- dreáh**; s. dreógan.
- dreám** (m.) iubilum, gaudium; canor, modulatio, concertus Gr. 1, 638. 2, 146. 3, 488. I, 355; 368. sg. nom. (lâne) ~ 3460. (fæger) ~ II, 79. ~ (mid gode) II, 82. (voc.) 'eála dreám godes!' II, 167. gen. 'dreámes, psalmodiæ' M. gl. 351. dat. 'dreáme, harmoniá, modulatione' M. gl. 383. ~ (benam) 56. (on) ~ (herigað) 3475. acc. 'dreám, concertum' M. gl. 426. (gleám Ƿ) ~ 12. (dreáma) ~ II, 316. pl. 'dreámas, concertus' M. gl. 431. (sváfon) ~ 2965. (eorðan) ~ 3548. gen. dreáma (leás) 40; 108; Gr. 2, 566. acc. 'dreámas, melodias' M. gl. 393. ~ 257. 482. (éce) ~ (sécan) 3958.
- dreámhæbbend**, latibundus Gr. 2, 589. pl. gen. dreámhæbbendra 81.
- dreámleás**, gaudii expers; moestus Gr. 2, 566. sg. nom. ~ 4075. 'Ƿ is dreámleás hús' Ex. 99, 22.
- dreáruing** (f.) destillatio. sg. nom. (dropena) ~ 3867. = 'dropena dreóruing' Ex. 189, 23.
- drécan**, dreccan, dreccean, vexare, affligere Gr. 1, 905. I, 361. Erl. 95. præs. sg. 3. (mec sorg) dréceð 2173. (ne hine viht) ~ Ex. 334, 1. pl. 3. (mine fynd me) drecceað, 'affligit me inimicus' Ps. 42, 2. præt. sg. 3. dréhte 2243. S. noch 'gedréhte' A. 39.
- drenclód** (m.) diluvium. pl. gen. (þone deópestan) ~ a 3293.
- dreógan**, exercere, agere, patrare; ferre, pati, tolerare Gr. 1, 896. 2, 24. I, 368; 370; 371. Erl. 129. 169. præt. sg. 1. ic dreáh 2701. sg. 2. þú drúge 885. sg. 3. dreáh (? reste) 1423. (sibbe) ~ 2732. (Ƿ fæsten) ~, vincula toleravit 2978. pl. 1. ve drugon II, 256. pl. 3. drugon (drihtnes villan) 142. ~ (écne unråd) 1930. ~ (Ƿ aglác) 3756. inf. dreógan (råd) 23. ~ (mán) 190. (siðas) ~ 2264. ~ (æfter dugeðum) 2276. (veán Ƿ vítu Ƿ vrace) ~ II, 186. (gevin) ~ II, 233. gerund. tó dreóganne (villan) 2343. Die Form 'dreág' für 'dreáh', die mir im Cædmon nicht aufgestossen ist, kommt einigemal im Cod. Exoniensis vor; z. B. 'hú ic bendum fæst bisga unrim earfeða, dreág, yfel ormætu' Ex. 280, 9. 'dreág unstillle vinnende víga' Ex. 434, 24. 'óðer bisgo dreág' Ex. 438, 14. 'þurhhátne lig dreág' Ex. 185, 5. (im Gesange des Azarias).
- dreór** (m.) ? stillicidium; cruor, sanguis Gr. 3, 388. I, 370. dat. (mages) dreóre 2901. ~ (geböhte) 3080. (hlútran) ~ Ex. 67. 12. ~ (druncene) A. 1003. ~ (bestémed) A. 1475. acc. (ágeát) dreór 1027. (svát útgótun) ~ (tó foldan) Ex. 88, 34.
- dreórig**, cruentus; lugubris, tristis, moestus Gr. 2, 302. sg. nom. (helheóðo) ~ II, 701. (þes dreórgra heáp) II, 395. acc. 'dreórig[ne], tristem' M. gl. 344.
- dreórigmód**, tristis, moestus. pl. acc. dreórigmód tú 2798. für dreórigmóde.

- dreósan, cadere, ruere. præt. pl. 3. druron (deófolgyld) 2976. ~ (dómleáse) El. 995. Vgl. gedreás 3428.
- driřan, pellere Gr. 1, 896. I, 363; 358. præs. coni. sg. 3. (ř he on vræc) drife, ut in exilium mitteret 2785. præt. sg. 3. dráf (of vicum dreórigmód tú) 2798. S. ádrifan.
- drig, dri, aridus Gr. 1, 736. sg. dat. (on) drigum Ps. 105, 9. acc. (vorhte his folme eác foldan) drige Ps. 94, 5. pl. acc. drige (stove) 164. S. auch dryg.
- driht, dryht (f.) comitatus, cohors; familia, multitudo, populus Gr. 2, 736. I, 343. sg. dat. (ásceáden fram þære seřran) driht II, 178. pl. nom. drihte (svæřon) 3424. ? dryht Ex. 441, 2. gen. drihta 3008. dat. dryhtum Ex. 221, 14. 433, 25. S. dróhtař, folcdriht.
- driht, dryht (m.) homo, vir, dominus, princeps (vgl. drihten, dryhten). sg. nom. dryht (scóp) Ex. 494, 3. pl. gen. dryhta Ex. 411, 3. dryhta (bearn) Ex. 428, 21. ~ (bearna) Ex. 169, 31. drihta (bearnum) 990. 1712. Es fällt bisweilen schwer, die beiden 'driht' auseinanderzuhalten. S. auch die folgenden Wörter.
- drihten, dryhten (m.) dominus, princeps. Gr. 1, 639; 2, 69; 170; 602. 3, 330. I, 338; 343. D. M. 20; 35. sg. nom. drihten 40. 240. 247. 251. 308. 512. 638. 642. 922. 1032. 1282. 1357. 1366. 1406. 1495. 1505. 1739. 1832. 1853. 2052. 2219. (voc.) 2297. 2346. 2820. 4279. dryhten 3605. gen. drihtenes II, 165. drihtnes 7. 130. 142. 190. 218. 256. 351. 529. 590. 683. 858. 1146. 1200. 1879. 2261. 2374. 2565. 2576. dryhtnes II, 68. dat. drihtne 105. 255. 257. 261. 339. 584. 739. 948. 972. 1242. 1812. 2276. 2413. dryhtene II, 44; 82. acc. drihten 295. 487. 504. 2537. 2745. pl. gen. drihtna (drihten) 634; 2247. dryhtna (dryhtne) A. 1152; Ex. 278, 7. dryhten hælend A. 1407. drihten god 'der Herrgott' II, 453. Vgl. freádrihten, freódrihten.
- drihtenveard, dominus custos Gr. 2, 533. sg. nom. ~ 4052.
- drihtfolc (n.) comitatus, comites, stipatio principis; multitudo, gens, natio Gr. 2, 452. sg. nom. 'micel áriseř dryhtfolc tó dóme' Ex. 64, 23. pl. gen. drihtfolca (mæst) 3251; 3518. dryhtfolca (helm) Ex. 408, 24.
- drihtlic, drihtenlic, principalis, dominicus; nobilis Gr. 2, 568. sg. nom. drihtlicu (mæg) 2775. ~ licu (mæg) 1843. dat. 'on dryhtlicestum dóme lifdon' Ex. 310, 35.
- drihtlice, (adv.) ut principem, dominum decet, principaliter 2132. Ex. 14, 32.
- drihtneas (m. pl.) cadavera. Gr. Erl. XXVI. ofer drihtneum, super cadaveribus 3092.
- drihtscipe (m.) principatus, dominatio, imperium Gr. 2, 452. sg. nom. ~ El. 451. gen. ~s 482. acc. drihtscipe 1194.
- drihtveras (m. pl.) viri eiusdem tribus, gentis; gentiles, propinqui Gr. 2, 452. nom. ~ 1792. gen. drihtvera 2144.
- drincan, bibere Gr. 1, 898. inf. ~ 4267. præt. pl. 3. druncon 2775. part. præt. druncen 1557. 2592. 2599. 2628. 3536.
- drohtař (m.) sedes, deversorium u. s. f.; Aufenthaltsort; refugium. S. die Anmerkung zu 1812. und droht Gr. 2, 204; auch M. gl. 350. 381. sg. acc. ~ (sécán) 1812.

- dropa (m.) gutta Gr. 1, 645. 2, 18. 3, 388. I, 339. sg. nom. 'svá fæger dropa, þe on þas eorðan upon dreopað', sicut stillicidia stillantia super terram Ps. 71, 6. pl. gen. dropena (dreárun) 3867. ~ II, 12. Vgl. Ex. 189, 23.
- drýg = drig, aridus. pl. nom. drýge 3212.
- drýman, iubilare Gr. 2, 149. I, 366. præ. sg. 3. drýmeð Ex. 303, 19. præ. pl. 3. drýmdon 2775. inf. drýman Ex. 102, 27. part. præ. pl. gen. drýmendra Ex. 222, 13.
- drýrmian, lugere. præ. sg. 3. drýrmyde 2969.
- dúgan, valere, probum esse. R. Gr. §. 218. præ. sg. 3. (seðe his heorte) deáh. præ. sg. 3. (ellen) dóhte 1283.
- dugoð, duguð (f.) valor, virtus; commodum, honor; bona, opes; comitatus, satellites, socii; nobilitas, nobiles Gr. 1, 643. 2, 23; 257; 345. I, 341. Erl. XLIII. sg. nom. dugoð (forðgevat) 2970. 3475. ~ (Israhéla) 3020. dat. dugeðe 56. 4262. duguðe 1028. 1200. 1653. (f.) ?acc. dugoð (Egypta) 3429. duguðe 2018. pl. gen. dugeða 885. 967. 1505. 2358. 2576. dugoða 164. 3555. duguða 81. ~ (brúcan) 2658. ~ (helm) II, 165. dat. dugeðum 17. 927. 948. 1366. 1495. 1517. 2226. ~ (dëmað) 1712. ~ (dealle) 1843. ~ (iecte) 2370. ~ (vealdeð) 4282. duguðum El. 1160. duguðum (stépan) 1853. (ic þe) ~ (stépe) 2300. ~ 2317. 'tó duguðum þe', dir zu Gute, in tuum commodum 2814. ~ (vlance) 2413. ~ (bedéled) II, 123. Der dat. pl. wird bisweilen auch adverbial gebraucht; z. B. 'duguðum gefóran' prospere 1792. 'ealra þára vundra, þe he dugeðum gefremede', honeste Ex. 155, 25. Vgl. 'mihtum', unter 'miht'.
- dún (f.) mons, collis. Gr. 1, 642. I, 365. Haupt's Zeitschr. 5, 216. sg. gen. (heáre) dúne 2588. acc. (steápe) dúne 2847. 2890. (heá) ~ 2871. (on) ~ II, 685. (on þá) ~ (up) El. 716. pl. nom. (heá) dúna Ex. 193, 6. ~ (up heá) Ex. 443, 15. gen. (ealra) dúna Ps. 49, 11. acc. dúna (briceð) Ex. 420, 6. — 'of dúne', deorsum Gr. 3, 151.
- duru (anom. f.) porta Gr. 1, 641; 647. I, 340. sg. acc. duru II, 382.
- dust (m.) pulvis Gr. 2, 199. I, 341. (nach Thorpe ist es neutr. Gl. AA. s. v.) sg. dat. (deáde of) duste (árisað) II, 607.
- dvelan = dvelian, gedvelian (Ps. 118, 176.), errare. Gr. 1, 255. præ. sg. 3. dveal 23. S. auch Haupt's Zeitschrift 5, 225.
- dygel, digel, secretus, obscurus; profundus. sg. nom. seó dygle (stov) Ex. 115, 7. gen. dyglan (svefnes) 3999. dat. dygle (stove) Ex. 111, 21. (on) digle A. 626. (þeáh ge hy in) dygle (fremme) Ex. 130, 13. acc. (ymb svá) digle (vyrd) El. 540. pl. gen. dygelra (gesceafta) Ex. 347, 26.
- dygle, adv. secreto, profunde. (svá) ~ (áhicgan) 3648. (ic tó þe) ~ (cleopode) Ps. 87, 1. Vgl. deogollice A. 621. dygollice Ps. 9, 28. 10, 2.
- dyne (m.) sonitus, fragor Gr. 2, 210. I, 342. Erl. XXX. Haupt 5, 216. sg. nom. dyne (com) II, 395; 405. ~ (becom) II, 382. se ~ (becom) II, 467. Füge 'sveghleoðor cymeð' Ex. 358, 8. zu den in Grimm's Erl. angeführten Beispielen.

dýr, dýre = deóre, carus. sg. nom. (drihtne) dýre 339; 1242. acc. (hæfst þe við drihten) dýrne (gevorhtne) 504. pl. dat. (dugeðum) dýrum 1366. superlat. dýrust 3554. 3555.

dýran, carum habere Gr. I, 366. inf. dýran 257.

dýrnan, occultare, celare Gr. 2, 168. Erl. 159. mit dem dat. der Person. præt. sg. 1. (ic þegnum þínum) dýrnðe 2706. pl. 2. (seó ród hálig, þe ge mannum) dýrnðun El. 625. inf. (dryhtnes æ) dýrnan El. 970. (his milde móð monnum) ~ Ps. 76, 8. (noldan hi heóra synna) ~ Ps. 77, 4.

dýrne, occultus, secretus; obscurus, tenebrosus, mit dem dat. der Person. sg. nom. dýrne (deóðles boda) 487. (leóðum) ~ El. 722. ~ (J degol) Ex. 40, 17. acc. (þurh) dýrne (geþanc) 529. (þurh) ~ (geþoht) Ex. 442, 13. pl. nom. 'dýrne, abdita' M. gl. 417. (ne sindon him dæda) ~ Ex. 65, 5. (dæda) ~ Ex. 130, 12; 131, 32. gen. dýrnra (gedvilda) Ex. 264, 22. dat. 'dýrnum, secretis' M. gl. 426. (Vgl. M. gl. 408. und das Subst. 'dýrne, secretum' Ex. 338, 16.). acc. (ne dō þú me) dýrne (þíne þá deóran bebodu), 'ne abscondas a me mandata tua' Ps. 118, 19. (þær he) ~ (vát deorce grundas) Ps. 134, 6. — dýrne, adv. secreto; Ps. 104, 2: 'þá ic þe dýrne cigde'.

E.

Eá (anom. f.) aqua, flumen, fluvius Gr. 1, 647. 3, 381. I, 367. R. Gr. S. 85. D. M. 549. sg. nom. 'eá in flède' 232; A. 1504.

eác, etiam, porro Gr. I, 368; 369. eác 751. 922. 1121. 1157. 1160. 1181. 1188. 1212. 1227. 1367. 1435. 1595. 1736. 2037. svylce eác, ita etiam, item, eodem modo 324. S. êc.

eácan, augere, augeri; accrescere, intumescere Gr. 1, 896. Hievon kommt häufig vor das part. præt. eácen, auctus, magnus, tumidus, turgens, impletus; besonders prægnans, Gr. 2, 166. I, 368. Erl. XXVI. Haupt 3, 146. Die Construction weisen die folg. Beispiele nach. eácen (feoh) 1512. (dóhtor) ~ Ex. 416, 13. (cræfte) ~ Ex. 492, 26. (heó væs magotimbre be Abrahame) ~ (vorden) 2230. (þurh bearnes gebyrd brýd) ~ (vearð) Ex. 3, 19. 'bearn eácen godes, mighty child of God' Ex. 13, 20. Thorpe; richtiger wohl: das gott-erfüllte Kind. So steht auch anderwärts der gen. bei eácen. 'næron ge svá eácne móðgeþances' 3654. — (ær þý magotudre módor være) ~ (be eorle) 2760. acc. eácenne (gást) 4002. pl. nom. eácne (fuglas) 2152. (idesa vurdon) ~ 2600. Vgl. eácnian, concipere Haupt l. c.; 'for eácniendlicum, pro augendis' M. gl. 353. Diefb. 426. eáca, additamentum, incrementum Gr. I, 368. Ex. 125, 10. und unten s. v. feorheácen 204.

eád (m) possessio, opes, divitiæ, felicitas Gr. I, 368; 369. 2, 442. sg. gen. eádes 400. Jud. 139, 6. acc. (ágeaf eorðcunde) eád 1621. 2750. 3268. ~ (bryttedon) 1596; 1885; 4189. Für das von Grimm (D. M. 638.) vermuthete 'eád', mit der Bedeutung proles, ist bisher noch kein Beleg aufgefunden worden. Ebenso zweifelhaft ist. was Z. 3115.